

Böszörményi Gyula

Kucó

**és más
életsizánkok**

Böszörményi Gyula

Kucó
és más
életszilánkok

Első kiadás

Könyvmolyképző Kiadó, Szeged, 2019

*E. P.-nek, aki egy kellemes kacsavacsora közben-után
arról győzködött, hogy ezeket a történeteket
nem hagyhatom megíratlanul.
Van még tartozásom, de most ennyi.*

B. Gy.

Pöttyös*

VAN RÓLAM EGY FÉNYKÉP A CSALÁDI ARCHÍVUMBAN. Rajta én és egy élénkpiros alapon fehér pöttyös gumilabda: az Ördög tulajmánya. Ezt négyévesen oly biztosan tudom, mint azt, hogy lisztillatú (anyai) nagyanyám sírni fut be a nyári konyhába, ahányszor csak rám pillant. Vagy azt, hogy petróleumszagú (anyai) nagyapám a legkevésbé sem érti, miért kellene engem folyton ölbe venni, és ringató pityergéssel sajnálatba burkolni.

Az utóbbit én sem értem. Igaz, már csak halványan emlékszem rá, hogy eredeti tervem szerint vissza akartam magam csempészni anyám hasába, mert a lépcsőről való hosszú és látványos bukfencem után többé nem tudtam talpra állni. Ez a kép már azután készült, hogy pecsétetes zárójelentést kaptam életfogytig tartó járásképtelenségemről.

Nem is volt ezzel semmi baj – a száraz tények feldolgozhatóbbak, mint a bizonytalanság –, míg kezembe nem adták az Ördög pöttyös labdáját.

* Első megjelenés: *Digitális Fotó Magazin*, 2007. július-augusztus

A pöttyöst ugyanis gurítani kell, méghozzá embertől emberig. Interaktív holmi tehát, ami kapcsolatokat teremt, s mint ilyen, rendkívül hasznos. Gurítottam hát, egy helyben ülve, nagyterpeszben, vigyorogva, gyerekekhez méltón.

Első játszótársam az apám lett, aki átadta a pöttyöst, mint ajándékot. Két tenyeremmel meglapogattam a tapadós, fényes felületet, nevettem egy hatalmasat a világba, majd hajrá: kezemmel passzoltam vissza apámnak a lasztit. Ő erre rábólintott, és a szája sarka a füle felé indult, de láttam, hogy az öröme nem őszinte. Máskor sima homlokán három vízszintes, mély árok jelent meg, tekintetében pedig kút mélyén szürkélő keserűség ült.

Az első labdagurításából tudtam, hogy apám el fog hagyni minket.

Ezután anyám guggolt le, az a csodálatosan csinos, tupírfrizurás, kiskosztümös fiatalasszony, hogy a soron következő labdagurításo-mat fogadja. A két tenyerével tapsolt, valamit motyogott is, mire a háttérben állók édesen nevettek. Én gyanakodva simítottam a pöttyöst. Ujjaimnak már nem volt olyan kellemes a gumi érintése, mint első alkalommal. Mintha a laszti valahogy ragacsossá vált volna az apámból sugárzó keserűségtől. Azért mégis ellöktem, görgettem az új játékot. Szédelegve fordultak föl-le a fehér pöttyök, hol a csúcsra érve, hol meg a földre gyűrődve, míg anyám utána nem nyúlt a tév-útra perdülőnek. S akkor megláttam azt a két könnycseppet, amit ugyan igyekezett takarni, de azért én mégis...

Nem volt már kedvem a pöttyőssel játszani. Torkomban éreztem a gumi nyers ízét. Csakhogy jött az én lisztillatú nagyanyám, terebélyességével mit sem törődve, napsugaras jókedvet árasztva. Felvette a pöttyöst, ügyetlenül próbálta ujjhegyén pörgetni, tán mert látta rajtam: baj készülődik. A zsonglőrtrükk nem sikerült, a labda

el akart szökni a kert hosszán, de nagyapa lusta cipője megálljt parancsolt neki. A barna pasztával átsimogatott, fényes vasalattal díszes lábbeli apró pöccintéssel juttatta vissza a menekülni vágyó lasztit nagynak, aki mindeközben fura, halk sikkantásokat hallatott. Vártam, hátha mégis valami vidám, valami biztató dolog sül ki az új játékból.

Nagyi puha tenyérrel gurította tárt lábaim közé a pöttyöst. A laszti megpattant egy fűcsomón, s épp csak kicsit, de állon vágott. Nem fájt, inkább csak meglepett a dolog. Két tenyeremmel mint ellenséget szorítottam a fűre játékomat, majd a nagyanyámra néztem komolyan. Ő karjait nyújtotta, ujjai mind külön, eltérő ritmusban ki-be hajlottak, így kérve: gurítsam vissza neki.

Tekintetében tisztán olvasható volt a kérdés: „Vajon érti-e, mit akarunk tőle? Vajon a béna láb párosul-e kóros hülyeséggel?”

Nem gurítottam, csak ököllel ütöttem félre a pöttyöst. Elértették, tapsoltak. Keresztanyám következett, aki (merészebb lévén) kis ívben homlokomra dobta a lasztit. Az hangosan püffenve pattant vissza hozzá, azt a látszatot keltve, mintha fejelnék, pedig dehogy. Én már rég nem játszottam. Ahányszor mégis visszaadtam a pöttyöst, annyiszor olvastam ki fejükből legtitikosabb gondolataikat. Jött még két nagynéni, keresztapa, a szomszéd Pista bá...

„Szegény nyomorék gyerek, milyen kacsksa minden mozdulata!”

„Én az anyja helyében nem mutogatnám. Van az ilyeneknek in-tézet, ott a helyük.”

„A fiam, az nem játszhat vele! Még elkap tőle valami nyavalyát.”

„Hát így is tud verni az Isten: gyerekünkön mutatkoznak meg a bűneink!”

Játszottam a rokonaimmal – labdázunk.

Van rólam egy fénykép a családi archívumban. A nagy kertjében, dúsan szürke, azaz fekete-fehér fűben ülök. Lábam erőtlen terpeszben, közöttük majd' akkora pöttyös laszti, ami már-már kitakar – és bögök...

Láttam egyszer...*

Béla nagyapámnak

...**e**GY FILMET: HAPSI HEVERT AZ ÁGYÁN (zörgő vas), azután whiskyvel (félíg) telt poharat tett a fűtőtestre, és elment a háborúba. Négy évvel később, mikor visszatért, levette onnan azt a poharat és megitta azt a whiskyt. Vége. Nekem ez a magány. (bocs E. P.!)

A Szigeten persze mozi is van. Nagy, füves tér, egyik végében szobafalnál is hatalmasabb, feszített *lepedő*. A másikban (a másik végében, na!) emelvény, kicsi vászontetővel. Ott bűg, zörög a projektor (szép ez a szó – projektor – akárhogy is).

Amikor úgy érzem, túl sűrűn vagyunk (a Többiek meg én) a Szigeten... Amikor egymásba érünk, pedig csak sétálnánk sátortól sátorig... Szóval, amikor a könnyököm beleszúr egy lány lelkébe, nekem meg a hátamat böki egy férfi egója... Na, akkor *beleülök* a moziba.

* Első megjelenés: *Élet és Irodalom*, 2010. augusztus 6.

Jó az, hogy sötét van. A fűben emberek hevernek, ott szemközt meg fénylények teszik az agyukat, két dimenzióban. Én a mozigép emelvényének közelében huppanok talajra. Nincs pattogatott kukorica (lehetne – nem vettem), de van sör (vettem).

Azután (*azután?* – mi után? – relatív, mindegy) történt, hogy megneszeltem: valami *más* lett. Néztem a filmet, de csak egy film volt, semmi különös. Angol ősthriller (két lány biciklitúrán, át a tájon, míg az egyik el nem tűnik; meglesz később, a hullája legalább, egy elhagyatott lakókocsiban, ami egyéb halottaktól zsúfolt – hát valahogy így), tompa fekete-fehér minden a vásznon. Nekem meg jön, valahogy *belém áll* a *déjà vu* (a Mátrix hibája, ja). Lesem a fűben heverőket, a földből moziszékek sorai gyűrődnek előfele, hátukon pléhszám. Aki eddig *szívetesen eldőglött*, most széken ül, nyújtózik, de semmi meglepődés.

Falai is nőnek a mozinak, rajta piszkosfehér lámpabúrák, meg függönyös ajtó kétoldalt, hátul. Aki késik, ott surran be, görnyedten kérve elnézést, hogy ilyen béna madár; képtelen időben elindulni otthonról. Az elemlámpás anyó gyilkos hangulatú fegyőrként, fénypászmával mutogatva vezeti őt a székéhez. Még le kell hajtania az alig párnázott fapadost, ami kín és keserv, mert recseg, nyiszorog, koppan.

(Nemrég plázában néztem mozit: két sorral hátrébb csörgött egy mobil, a gazdája felvette, fesztelenül, hangosan! beszélgetett két percig, majd közölte: „Különben moziban vagyok, úgyhogy leteszem.” Változnak ezek a mindenféle idők, ahogy a kedvük tartja.)

Látom én, hogy itt és most valamiféle anomália részese vagyok. Előbb még a Szigeten, a Sziget mozijában... és most is, de mégsem.

Plusz a vonzás, ami rángat kifelé az álám gyűrődött székéből. A hátsó sorban ülök, jobbról-balról egy-egy pár igyekszik puha

ajakkal elfogyasztani a társát. Lassan haladnak. Nekem meg a lelkembe akadt valami horgászsínór, feszül, húz a székemből el. Engedem, felállok, megyek a projektor irányába, mert a zsinór arrafelé vonz.

A gépterem majdnem olyan magasan van, mint Isten trónusa. Nem! Éppen olyan magasan van, csak kissé balra tőle, igen. Vasajtáján kopott matrica közli, hogy „Dohányozni tilos!” – odabenn pászmás felhőkben áll a füst. A fehérre meszelt falakon foszló szélű filmplakátok. A Belmondo, a Delon, a Bergman (Ingrid)... Casablancában fehérlik a köd.

Finom gépolajszag. Illat ez! A vetítógép nagy, mint az érdek nélküli szeretet, és tiszta, mint a bukott angyal tekintete Berlinben. Páncélozott fémszörny, zúg és hörög, apró ablakon át fényt lehel a nézők feje fölött. Béla nagypapa mellette ül, szája sarkában cigi, két kezében lepedőnyi újság. „A mozigépész magányossága” – jut eszembe, mert igaz.

– Jó estét, nagypapa! – mondom. Felnéz, át a szemüveglencse fölött, mert az csak olvasáshoz jó; engem pedig nem olvasni akar.

– Unokagyerek! – állapítja meg kilétemet, majd mindjárt csavarhúzó-hegyesen bök a tekintete: – Csukd be az ajtót! Kimegy a füst, pedig tilos.

Becsukom, de lassan, mert óvni kell a filmnézők szórakozását.

– No? – így Béla nagypapa, és az asztalra (van az is) teszi az újságot, ami nem zörög (mintha tudná: nem szabad). – Rég jártál idefenn.

– Nem lehetett – vonom a vállam félszegen. – Maga meghalt, én meg...

– Elfoglalt vagy – biccent, de a szemüvegét az istennek se venné le, csak néz fölötte hegyesen. – Megnőttél. Már nem ülhetsz a térdemre, hogy kiláss a kukucson.

Kukucs. Ablak, amin a gépész is nézheti a filmet. Meg a sötétbe borult nézőteret, a székekben álmódó közönséget. Körbejárom a géptermet, nézem a plakátokat, a tekercsek fémdobozait, meg a nagyapámat.

– Mi van magával, nagyapa? – kérdem tőle. Hirtelen fogalmam sincs, nem kéne-e inkább tegeznem őt? Ez rossz, ez bizonytalanság.

– Úgy érted, mióta meghaltam?

Mosoly az ott, az arcán?

– Mióta meghalt – bólintok.

– Hát, mit mondjak... – Az asztalon heverő holmik (bicska, zsír-papírban parizer, morzsák, olajozó, még morzsák, vetítési eseményfüzet... örület) között téblábolnak az ujjai.

– Leginkább nincsen velem semmi sem. Nyugszom békében, ahogy kell. Néha meg kijövök ide, a Szigetre vetíteni.

Leülök az asztal sarkára, és lopva kilesek a kukucson. A vásznon nőt fojtogat a rendőr; nő kapalózik. Nem szereti, hogy fojtogatják. A széksorok halkán recsegnek, ha valaki moco-rog bennük. Ettől emlékem támad, nevetnem kell.

– Nem tudják, mi? – bökök állal lefelé.

– Hogy tele a kárpit bolhákkal? – ért a nagyapám, és velem röhintés. – Tudják azt, de szeretik a mozit. Néhány csípés belefér.

– Maga a híradókat szerette nagyon! – Azt hiszem, most kezd csillogni a szemem. – Mindig elmesélte, milyen csudák vannak a világban.

– A delfinek! Az jó volt, ha delfineket mutattak a híradóban.

– Maga nagyon szerette volna a mai természetfilmeket – csendesülök.

– Mielőtt lettek, én meghaltam – emlékeztet a nagyapám. Aztán rövid csend.

Boltos volt. Kereskedő, míg el nem államosították az üzletet. Azután lett a falu mozigépésze.

Béla nagyapa most a cipőit nézi, keresztül a szemüvegén, mintha ki akarná őket olvasni. Hirtelen leguggolok elé, hogy felnézhessek rá. Megy ez: mindig is fölnéztem rá.

– Az a szar... – kezdem, de bennakad, mert kapok tőle egy „Ne beszélj paraszt mód!”-pillantást. – Az a rossz, hogy túl kicsi voltam. Jó lett volna sokat beszélgetni a Mindenről.

– No? – hökken, s derül a kedve.

– Hát... – bizonytalankodom. – Nőkről, boltosságáról és boltatlanságról. Meg filmekről.

– Delfinekről!

– Delfinekről is, meg a „*voltról, nincsről*”. A verseiről!

– Megtaláltatok őket?

– Meg, a padláson. – Most szomorú vagyok. – Rongyos kis füzet, jól eldugva a láda aljába. A betűi... Hruscsovról meg a Rákosi-ról írt, hogy mekkora svindlerek, és... Olvastuk őket, aztán a nagy elhánnya valahova.

– Úgy a jó! – könnyebbül meg Béla nagyapa. – Csak dühös voltam a bolt miatt. Ki kellett írni magamból.

– Szülehettem volna korábban is.

– Agyon is ütöttem volna az anyádat! Na! Tekercset kell cserélnem.

Az ajtóból még visszanezdek, és érzem, hogy jó ez. Jó, hogy a Béla nagyapám kijár a Szigetre vetíteni. Még ha rég meg is halt már.

A túra*

Olgi néni emlékére

DÖBBENETESEN, SZÉGYENTELJESEN KEVESET TUDOK Olgi néni-ről. Gyerek voltam akkor. Nyomorék gyerek, úgy hat-hét és nyolc éves. Átölelve több év, pontosan erre sem emlékszem.

Tehát a nyomorék gyerek – én. Járóképtelen a hatvanas-hetvenes évek Bambi-ízű világában, vidéki iparvárosban; a negyedik emelet lélegzetnyi erkélyével szemben szürke, izgalmas rendezőpályaudvar. A sínek nagyon közel, de a hangok fáradtak lehettek akkoriban, mert alig emlékszem zakatolásra.

Vagyok én, a nyomorék apróság – lényegtelen. És van Olgi néni. Sovány, szikár, inas – nagyon az. Erős, kemény szorítású, gyors, olyan, aki tán még a kőfalon keresztül is... ha van miért. De csak eleinte ilyen, ismeretségünk, közös életünk elején. Később már fárad, érzem, mikor megemel ágyról, fotelból, földről. Ebből megértem, hogy az életben mulandóak a dolgok.

Olgi néni nyugdíjas, kisnyugdíjas. Egészen kicsi. Százhatvanöt? Nyugdíjasként gyerekekre vigyáz. Orvoséknál, mérnökéknél,

* Első megjelenés: *Élet és Irodalom*, 1995. június 16.

ügyvédéknél. Én az egyetlen, aki nyomorék. Olgi néni mondja: „Te vagy az egyetlen *gyerek*, a többi elkényeztetett, vad, törő-zúzós, utolérhetetlen *baklovas*”. Én csak ülök.

A mi családunk: anya fáradt, apa ingerült. Később elválnak. Szerették ezek egymást valaha?! Alig hihető. Régen, előttem, talán. Eből az érzés, ami ma is... pedig hülyeség!... hogy én rontottam meg a szerelmüket.

Olgi néni éveken át vigyáz rám. Amíg anya, apa dolgoznak. Majd válásuk idején, meglehetősen ügyetlenséggel, elfogultan a nő-társ (anyám) oldalára áll a „mindenre alkalmatlan, velejéig romlott és gonosz” (nem volt az) apa ellenében.

Olgi néni apa távozása után válik igazán fontossá. Pótolni akar apát, férjet, mindent – ő egyedül! Intézkedik, büntet, tanácsokat ad; és halálosan megsértődik, ha elutasítják. Kinyilatkoztat. Utasít. Egyenget. Dönt. Harci kedve van – majd ő gatyába ráz minket! Anyám – szerinte – pancser liba, aki képtelen bármit helyesen, megnyugtatóan, józanul...

Olgi néni persze téved. Titokzatosan ősi, háború előtti értékrendet követ, akkori erkölcs szerint kommandál(na). Nem megy, anyám fellázad. Vállalja a kockázatot, hogy Olgi néni „elhagy” minket. Félek halk veszekedéseiktől. „Mi lesz velem?!” – nyüszög önző kis énem. Egymásra figyelnek, én *csak* a tét vagyok, esetleg az sem.

Olgi néni persze „halálosan” megsértődik. Felmondási időket határoz meg többször; addig anyám szerezzen más „cselédet”. Olykor tényleg jön egy-egy nő. Bemutatkozóra. Kövér vasutas-feleségek, kegyetlen malacszemekkel. Anyám megalázkodik, látom. El kell „adnia” nyomorék gyereket. Az új felvigyázó pedig szajhának nézi őt, hiszen még „rendes” gyereket sem tudott szülni.

A lakás megtekintése után következek én. A tét. És ezek a derék, szigorú, kövér munkásasszonyok olyan édes undorral néznek le rám, ami semmivé olvaszt bennem minden önbecsülést. Általában a földön ülök. Ott csúszkálva tudok ugyanis közlekedni. Így látnak meg hát az asszonyok, miközben elmélyülten játszom, olvasok (*Jé, tud olvasni!*), tévézek. Tekintetük, hanglejtésük, mozdulatuk meggyőző, hogy én förtelmesen, gusztustalanul, mintegy nyálkásan, gyomorforogatón játszom, olvasok, tévézek.

Mondom tehát, néha jönnek ilyen asszonyok. Soha nem lesznek azonban örizőim. Olgi néni miatt. Mert ő leginkább még időben (az asszonyok látogatása előtt), néha pedig egyetlen éjszakával utánuk beállít, visszavonja felmondását, eltemeti sértettségét, majd összeölelkezik anyámmal a konyhában, hol likőrös poharak csengenek halkán.

Ezután Olgi néni a szobába lép (szemében likőrfény-csillanás), én a földön... most nem gusztustalanul, hanem mint egy gyerek, játszom, olvasok, tévézek. Az öreglány közömbösséget erőltet cigaretától rekedtes hangjába, és mondja:

– Maradok... Örülsz? – És tényleg érdekli, féli a választ, a tizenhuszadik alkalommal is.

– Örülök – válaszolom tizenhuszadszor is. És szépen játszom, olvasok, tévézek tovább...

* * *

Darabig béke. Majd Olgi néni ismét megvadul.

– Egyedül asszonyrak?! Ilyen fiatalon az bűn! – hallom a konyhából. – Lányom, neked egy jó korban lévő, csendes férjre van szükséged!

A baj csak annyi, hogy Olgi néni szerint a jó korban lévő férjnek fiatal anyámnál legalább húsz, de inkább harminc évvel idősebbnek kell lennie. Amolyan konszolidált, özvegy öregúr.

– Tudja, mikor engednék az ágyamba vén bakkecskét?! – Anyám borzongva háborog. – Soha, édes néni, az életbe se!

– Rendes asszony *arról* nem beszél – jegyzi meg őrizóm maró indulattal. – Gondolatban is alig, de főleg nem beszél! *Az* nem számít, *az* éjjel van. Én is kibírtam!

Végül mégis akad egy özvegy úriember anyám számára, nem túlsággal vén (vagy az, de anyám megfárad immár), két félárva leánygyal.

Apám néhány éjszakán veri, rugdossa az ajtónkat. Még mindig, pedig a válás a múlté. Már én is megszokom, hogy nincs apám (hiába anyám becsületes biztatása, hogy „ő azért az apukád...”, én TUDOM, hogy soha többé). Tehát apa rugdalja az ajtót, üvölt, fenyeget, könyörög, zokog, szid, szajház, hörög. Ébred az egész ház. Elzavarják. Be soha nem jöhet.

Az özvegy férfi. Gyűlölöm. Még soha nem láttam, mégis. Életem első gyűlölete ez. Oktalan, könyörtelen – igazi? Pedig róla – az özvegyről – mindenki csodás szavakkal árad. Olgi néni is, aki szintén nem ismeri, s eddig folyton hittem neki – ezentúl csak gyanakvással. Fajgyűlölő lettem! Gyűlölöm az özvegy-fajt. Undorító, folyton matató állatnak képzelem, aki kedves ugyan, láthatatlanul is ajándékokat küld (mind a sarokba kerül, érintetlen!), de alamuszin egyre közelít, már hallom szusszanásait, nedves tenyere rémálmomban megérint. Sikoltva ébredek, anyám dühös (nem hagyom aludni!), én pedig nézem azt az éjszakai mérges anya-arcot és TUDOM, hogy a „szörnyeteg” máris elrabolta tőlem.

Anyám minden hétvégét az özvegnél tölt, vele és két lányával. Nekem már nincsenek – nem maradtak – anyás hétvégéim. Fáradt, munkától ideges, hétvégi utazást türelmetlenül váró anyám van. Mert az özvegy a fővárosban lakik. Hamarosan azt is megtudom, hogy „...emberek csak abban a fővárosban léteznek, a vidéken élők... azok esetleg olyan izék... lakosságok meg népességek!”

Az özvegy statisztikus.

* * *

Olgi néni mesél. Nem tudok róla semmit, bár fontos részleteket árul el életéből. Úgy gondolok Olgi nénire, mint aki együtt sétált fiatalon Karinthyval, Déryvel a budapesti Duna-parton, azokon a hírkedt rakparti lépcsőkön, amikről később a zsidókat...

Közben meg azt sem tudom, hogy Olgi néni járt-e valaha a magyar fővárosban! Kellett járnia! Annyira pesti nő, amolyan közép-polgári kereskedő família leánya. De ez is csupán hangulat, semmi több.

Szereti a régi filmeket. A háború előtti Lattyit, Karádyt, Gózont. Engem érdekel, hogy mi volt, mikor jöttek az oroszok. Például akkor mi volt? Olgi néni az oroszokról nem beszél. Ha faggatom, ingerült lesz, bezárja az erkélyajtót, ha kánikula van is.

Csillanó üvegcserepekként kapom tőle a történelmet. A világét, amiben én még kejes gondolat sem voltam. Olgi néni nem szívesen mesél önmagáról. Évek óta ismerem, mikor értesülök arról, hogy van öccse, vénülő jampec, ravaszkas szemekkel, csavargónak álcázva önmagát. Az is, de én „tudom”, mikor váratlanul – és hívatlanul – becsönget hozzánk (anyám *özvegyel* éppen), tehát „tudom” Olgi néni öccséről, hogy valójában ő Jávor Pál árnyéka.

Olgi néni meséi soha nem szólnak a jelenről. Ez jó, ez a mese lényege! Velem nem pletykálok. És évszámokat sem mond. Tudja, hogy nekem ezerkilencszáznegyvenkettő, az értelmetlen. Kerüli hát az évszámokat, s így ritkán elpottyantott meséi különös időtlenségbe, varázsos, nem megfogható világba kerülnek.

Fájdalmas, mennyire nem tudok semmit Olgi néni életéről. Vilanások csupán. Hogy kicsi lány volt még, öccse persze még kisebb, apjuk cukrász (a legcsodásabb szakma, úgy gondolom, egy apának!) és hétvégeken vödörben! hozta haza a fagyaltot. Én akként képzelem, hogy óriási, zörgő tűzoltóvödörben. Abban rengeteg fagyalt...! Valószínű, hogy nem így volt, a vödör kicsi lehetett, papírból, vagy mi... De Olgi néni nem mondja, mert kellene azok a nyavalyás mesék. Később meg már maga is úgy hiszi, tűzoltóvödör lehetett mégis.

Én soha nem kérdezem Olgi nénit. Vagyunk azokon az „özvegyes” hétvégeken, aztán leesik, mondjuk, egy építőkocka, és Olgi néni mond egy mesét arról, hogy soha nem volt gyereke. Leesik – máskor – egy pohár. Olgi néni rohan a konyhából a szobába, hátha én is a pohárral estem. És mondom, hogy a pohár bizony magától... én hozzá sem értem. Bólint.

– Itt járt akkor! – morogja komolyan. Hogy ki járt itt, miért, hogyan járt, mert én senkit nem láttam – arról is beszél. Vannak szellemek! Ezt ő a férje halálát követő szenteste óta bizonyosan tudja. Szorul, szárad a torkom. Szóval volt neki férje! „Pedig azelőtt” – mondja, és hangja fátyolos-titokzatos – „már a nagynénim is megmondta (nagynénje is volt!), hogy szellemek igenis léteznek!” De ő, az ifjú özvegyasszony Olgi, csak azon az első tökéletesen magányos szentestén bizonyosodott meg. Ült a szobában, félhomály, mert

egyetlen gyertya pislog, és akkor az asztalon álló poharak közül az egyik darabjaira robbant.

Anyám vasárnap este, fáradtan az özvegytől és annak két lányától, csak legyint, mikor mondom neki, hogy Olgi néni férje járt nálunk. Azután hallom a konyhából, hogy kérdőre vonja őrizőmet, újra szigorúan figyelmeztetve, miszerint „nincs vendégjárás, idegenek, mifene”, amíg ő távol otthonától, gyermekétől... Olgi néni megígéri, hogy volt férje többé nem jön.

Mesél a kutyájáról is. Hogy volt neki. Még leány korában, óriási, okos, tüzes németjuhász kan. És a folyóparton „grasszáltak” mindennap. Folyóparton! Ez fontos. Ebből sejtem, hogy Olgi néni pesti lány volt valaha. Mert a folyó, az ugyebár a Duna! Hát mi lehetne más?! Van a Duna mint folyó, és ugyan akad még a Tisza is, de *az* csak zavarja a fantáziát, mivel a Tisza kizárólag „lezüllött, parasztos, elvadult erecske”, aminek partján biztos nem „grasszállhatott” szépséges németjuhászával a fiatal Olgi.

Tehát a Duna. Ott is kizárólag (már megint!) a rakpartok pesti oldala. És megtudom még, hogy a németjuhász biztonságot adott a fiatal, mi több!, örületesen csinos, kívánatos (én gondolom így, ő nem mondja!) Olgának.

Egyszer lakom is Olgi néninél! Ez még szüleim válása előtt történik, lakásunk festése ürügyén. Az albérlet, hol Olgi néni él, egy lyuk. Sötét, dohos, mindig suttogva kell beszélni, mert főbérlők vannak. Ezt gyűlölöm. Én soha nem akarok kiabálni, mégis. Sejtteni kezdem, hogy a világ így épül fel: vannak fő- és albérlők. Az albérlőknek pedig suttogni kell éjjel-nappal, de az a legjobb, ha leszoknak a beszédéről. Elhatározom, hogy én főbérlő leszek, és megtanulok ordítózni.

Olgi néni egyszer sem mesél, míg nála lakom. És már csupán egyetlen adat, történet, mese... vagy mi. Olgi néni a világháborúban lőszergyári munkáslány (ifiaszony). Bombákat szerel össze a katonáknak. Ezt csak csendesen! Erkély bezár, pedig kánikula. Az oroszok most a „barátaink”. És soha el nem mennek már innét, mert meghalt a Latabár Kálmán és kimenekült a szép Karády. Ami ugyanaz.

* * *

Játékaink. Mert a nyomorék gyerek is játszik. Jégchoki, parkettán. Ez „egyenlő” játék, apró székeken ülünk, az „ütők” hosszú lambériaszegélyek talán. Honnan?! Sehol lambéria a lakásban! Sebjaj. Mert a parkettahoki, az durva játék. Pöcköljük, ütjük, taszigáljuk lihegve a „korongot”, valami építőkockát. Lassan belevadulva, vörösödő fejjel, kegyetlenül. Néhány másodpernyi előnyt úgy lehet szerezni az ellenféltől, hogy (mintegy véletlenül) jót szóunk a kezére az ütővel, lehetőleg valamelyik ujjbütyökre, mert az zsibbasztó fájdalmat okoz.

„Odasózni” – ezt a szót tőle tanultam, Olgi nénitől.

Parketthoki... az agresszió! Kit érdekelnek a bevitt korongok?! Frásznyavalyát, senkit! A kézroppantó ütések számítanak. A nem direkt szándékosak. A szemünk elé csillagokat lobbantók. A gonosz vigyorok bújtatva, még akkor is örömmel, ha a nyert másodpercekben mégsem sikerül pontot szerezni. Kegyetlen botcsel a jó előre kiszemelt ujjpercre.

És vér! Megtorpan a játék, Olgi néni kezéből piros csordul. Megfogom azt a kezét és csókolom. (Nem azért csókoltam, mert megbántam, sajnáltam. Nem azért. Csak mert kíváncsi voltam: sós-e?! Az volt, sós: jól odasóztam hát.)

A hokit feledjük néhány hétre, míg újra ki nem füttyül fülelmen az agresszió.

És van még Olgi néni játéka. A kirándulás. Mert – vallja az öreg hölgy – egész életében nagy természetjáró volt. Tőle tudom: a Mecsekben, sziklák alatt lapulnak még mérges viperák – ettől szépülnek meg nekem a soha nem látott magyar hegyek. Szépülnek, vagyis étellel telnek. Addig úgy hittem, hogy a magyar hegy nem a Colorado, vagyis dögunalom.

A kirándulás furcsa játék. Nem is játék. A kirándulás az túra, fáradtság, erőpróba, tűrőképesség, kaland és szépség. Szépség mindeken túl és fölött.

A kirándulás reggele mindig vasárnap. Arra ébredünk Olgi néni-vel az „anyátlanul” töltött szombat éjjel után, hogy ma kirándulni kell. Előbb azonban pisilünk, öltözünk, de soha nem reggelizünk. Üres gyomor a titka könnyű túrakezdéseinknek.

Székekre ülünk, támla nélküli apróságokra, zöld, rücskös kárpittal fedett tetejűekre. Olgi néni is, mert ez még „egyenlőbb” játék, mint a hoki. Itt nincs nyomorék, meg őriző, csak túrázók vannak.

„Sporttárs” – így szólítjuk egymást. Magázva, tegezve, vegyest. Ez szabály. Mint az is, hogy székről felállás nincs egész nap. Pisilési szünet kivétel.

Olgi néni mondja: „Vonatra ülünk!” Piros vagonokba, fapadosba. Hátizsákjaink az ölünkben. Olgi néni a túra előtt bevonul a konyhába, reklámszatyrokba konzervet, „nyitókát”, kenyeret, paprika-paradicsomot, vizesüveget, gyümölcsöt, elemlámpát, mikulás zacskót (üresen) tesz.

A „vonaton” énekelünk. A pöfögő járgányról aztán „lemeséljük” magunkat. Lám, a budai(!) hegyek. A hegyek...

TETSZIK? MI IS NAGYON SZERETJÜK.

Szívből ajánljuk,
ha öröme és felszabadult percekre vágysz!

**Már rendelhető!
ÉLVEZD MIHAMARABB!**

**MOST
KEDVEZMÉNNYEL**

lehet a tiéd!

[Megnézem.](#)

NE HAGYD KI!

Rendeld meg most a kiadónál!

Még több jó könyv

megjelenését támogatom veled.

[Imádom a jó könyveket. Kérem máris!](#)

Olgi néni folyamatosan beszél. Hogy az erdő suhog (susog?), a bokrokra vigyázzunk, karcolnak néha, a mókus ott ugrik!!! – mutat a könyvszekrény magasára. És valóban, mókus!

Székeinkkel néha csusszanunk egyet előre, át a szobán. Ez a túra. Szőnyegek a vízmosások, földből kiálló vastag gyökér (kapaszkodásra kiváló!) az asztalnak lába.

– Fáradsz, sporttárs? – kérdi Olgi néni, könyöke bárszekrény-sziklán pihen, moha tapad ruhájára.

Fáradok. Alig távolodtunk el a kiindulási szekrénytől, máris dél van. Jól haladunk!

Visszanézve, amúgy derékből, lankás erdömélység alattunk. Csudás!

– Érzed, mennyivel jobb itt a levegő, sporttárs?!

Érzem. Akkor itt most „megülünk”. Kézbe az elemóziát. Eszünk csendben, széken-sziklán elülve (reggel óta), fáj a derekunk, de hát csoda? – ekkora mászástól! Herseg a paprika, fúj a hegyi huzat-szellő.

– Valaha itt laktak tündérek... – int körbe késheggyel sporttársam a lakásban –, ...de már nem.

Megilletődve nézem foteljeink, ágyaink rengeteg-erdejét. Szóval tündérek... de már nem. Igaz.

Emelkedünk tovább. Valamikor délután derekán érzük el a szoba közepét – a csúcst. Előtte még bottal mérges viperákat keresünk szőnyeg-sziklapadok alatt, hátha itt is élnek, nem csak a Mecsekben. Találunk egyet, de elsiklik a fotelágy alá.

A csúcson! Odakinn a pályaudvar sínjeire hajtja bús fejét a nap. Idebenn megnyúlnak az árnyak, égre nő az eddig alacsony, a magas viszont kicsire zsugorodik.

Nem gyűjtünk villanyt.